
مبانی مدیریت دولتی با رویکردی پارادایمیک

مؤلفان

دکتر غزاله طاهری عمار

(استادیار دانشگاه تهران)

مرتضی آذرپیرا

سرشناسه	طاهری عطار، غزاله. ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	مبانی مدیریت دولتی با رویکردی پارادایمیک/غزاله طاهری عطار، مرتضی آذربیرا.
مشخصات نشر	تهران: سازمان جهاد دانشگاهی تهران، انتشارات، ۱۳۹۸.
مشخصات طاهری	۲۱۲ص.
شابک	۷-۴۳۳-۱۳۳-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	واژه نامه.
یادداشت	کتابنامه ص: ۱۸۹.
یادداشت	نمایه.
موضوع	مدیریت دولتی
موضوع	Public administration
شناسه افزوده	آذربیرا، مرتضی، ۱۳۶۲ -
شناسه افزوده	سازمان جهاد دانشگاهی تهران، انتشارات
زده - کنگره	JF ۱۳۵۸
زده - بنده	۳۵۱
شماره کتابشناسی ملی	۵۸۵۰۰۷۰

♦ نام کتاب: مبانی مدیریت دولتی با رویکردی پارادایمیک

♦ مولفان: دکتر غزاله طاهری عطار (استادیار دانشگاه تهران) - مرتضی آذربیرا

♦ ناشر: انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران

♦ ناظر چاپ: احمد آرش

♦ طراح جلد: سعید صحابی

♦ لیتوگرافی: زاویه نور

♦ قیمت: ۳۵۰۰۰ ریال

♦ نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۸

ISBN-978-600-133-433-7

♦ شابک: ۷-۴۳۳-۱۳۳-۶۰۰-۹۷۸

www.jahat.ir

♦ نشانی: تهران - صندوق پستی ۱۸۶-۱۳۱۴۵

nashr.jutt@gmail.com

♦ تلفن: ۶۶۹۵۴۳۸ تلفکس: ۶۶۴۶۹۴۱

♦ تلفن مراکز پخش: ۶۶۹۷۳۴۲۳-۶۶۹۵۴۳۸

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف یا ناشر تکثیر و کپی برداری کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مقدمه مؤلفان

هدف این مطالعه، ترسیم سبب‌های متعدد اعمال مدیریت دولتی به مثابه رشته‌ای است که این اقدامات را در زمان و مکان مشخصی مورد مطالعه قرار می‌دهد. به‌طور ویژه، این مطالعه نشان می‌دهد که چگونه مدل رشته از طریق مثال‌های ضمنی و گرایش‌های ارزشی اساسی محدود می‌شوند. به‌منظور اکتشاف بیشتر، عمل مدیریت دولتی، «مدیریت دولتی»^۱ و مطالعه علمی آن، «رشته مدیریت دولتی»^۲ - ارائه می‌شود.

به‌طور کلی، کتاب حاضر مشتمل بر سه فصل است که در فصل نخست با عنوان «چیستی مدیریت دولتی» تعاریف گوناگون مدیریت دولتی بررسی و تلاش شده است که سنگ بنای مباحث فصل‌های بعدی کتاب باشد. در فصل دوم کتاب رویکردهای مطالعه مدیریت دولتی مرور شده است. در فصل سوم سیر تطور نحله‌های مدیریت دولتی بررسی و مرور شده‌اند. فصل چهارم به بررسی ماهیت و چیستی پارادایم و اهمیت آن در مطالعه مدیریت دولتی می‌پردازد. در فصل‌های پنجم و ششم کتاب پارادایم‌های متعدد مدیریت دولتی در گذر سال‌های متمادی تشریح می‌شود. مجموعه‌های گوناگونی از گرایش‌های ارزشی اساسی و مثال‌های ضمنی مطابق با رویکردهای متعدد مدیریت دولتی وجود دارد. چندین مورد از این مجموعه‌ها در فصل‌های هفتم تا دهم به تفصیل مورد بحث قرار خواهند گرفت. فصل یازدهم کتاب، نگاهی متفاوت و نسبتاً نوین به مدیریت دولتی دارد و به پارادایمی جدید در این حوزه تحت عنوان «حکومت سیار» می‌پردازد که می‌تواند اساس بسیاری از مطالعات نوین و کاربردی مدیریت دولتی در عصر

1. Practice

2. public administration

3. public administration discipline

حاضر باشد. باین حال، ما ابتدا به ماهیت این گرایش‌های ارزشی که می‌توان آن‌ها را «پارادایم» نامید، و پیامدهای ترجیح یکی بر دیگری می‌پردازیم.

شاید بتوان این‌گونه اذعان داشت که وجه تمایز این کتاب از سایر کتاب‌های مرتبط با حوزه مدیریت دولتی، پوشش سلسله‌وار مفاهیم مدیریت دولتی بر مبنای تغییر و تحول پارادایم‌ها و نگرش‌های متعدد مدیریت دولتی^۲ در طی دوران‌های متعدد است. علاوه بر آن سعی شده است که با ارائه توضیحات لازم به غنای مباحث افزوده شود.

این کتاب حاصل تأملات طولانی مؤلفان در باب نظریه‌های متعدد مدیریت دولتی است. بدون شک، تلاش اصلی مؤلفان کتاب تکیه بر اصول علمی در جهت تدقیق مطالب و ایجاد نظم و منطق لازم برای ادگاری بهتر بوده است. مؤلفان ورود به بحث نظریه‌های مدیریت دولتی را حاصل بهره‌مندی از محض استادان متعددی می‌دانند که جا دارد از ایشان تشکر شود؛ استاد دکتر سید مهدی الوانی در ترجیح اله رهنورد، و به‌ویژه استاد دکتر علی اصغر پور عزت که مؤلفان در دوران تحصیل و تدریس، و بیش از اشارات و راهنمایی‌های ایشان بهره‌مند بوده‌اند.

در پایان مقدمه، به همه دانش‌پژوهان و مطالعه‌کنندگان ارجمنند پیشنهاد می‌شود که مطالب کتاب را نقادانه و با قصد ارزیابی و نقد مطالعه و در هر مورد تأمل کنند که اگر قصد اصلاح یک نظریه را داشتند چه مواردی را این پیراسته و چه مواردی را بر آن می‌افزوند؛ زیرا نظریه‌پردازی محصول فرایندی مکانیکی نیست، نظریه‌پردازی حاصل دقت بر یک مسئله و تلاش مستمر برای پیدا کردن راه حل برای آن است.

نیمهٔ میان ۱۳۹۰

دکتر غریبه طاهری

«استادیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه تهران»

مرتضی آذرپی

۱. تعاریف متعددی برای مفهوم «پارادایم» ارائه شده است. برای مثال، بنا بر تعریف رابرت مرتون، «پارادایم، بیان نظام‌یافته فرضیات، مفاهیم و گزاره‌های اساسی است که توسط یک مکتب تحلیلی به کار می‌روند» (مرتون، ۱۹۶۸). وی از رویکرد بازتابی پیروی می‌کند. اما، به مثابه یک نمونه دیگر، استیلمن در تعریف خود از پارادایم به منزله یک دستور کاری برای مدیریت دولتی از رویکرد فعالانه پیروی می‌کند (استیلمن، ۱۹۹۱، ۲). مفهوم پارادایم به شیوه‌ای که در این کتاب مورد استفاده قرار گرفته است، در ادامه بحث و ارائه خواهد شد.

۲. در کتاب حاضر بنا بر اقتضا، به منظور جلوگیری از خلط مباحث، public administration مدیریت دولتی ترجمه شده است. در حالی که معادل صحیح و مناسب می‌بایست اداره امور عمومی باشد، و نویسندگان نیز به این مهم واقف‌اند و اذعان دارند؛ اما به اقتضای شرایط از چنین معادلی استفاده کرده‌اند.

فهرست مطالب

۵.....	مقدمه ناشر.....
۷.....	مقدمه مؤلفان.....
۱۵.....	فصل اول. چستی مدیریت دولتی.....
۱۷.....	مقدمه.....
۱۸.....	مفاهیم اصلی مدیریت دولتی.....
۲۳.....	منطق مطالعات مدیریت دولتی.....
۲۳.....	دوگانگی بین مدیریت خصوصی و دولتی.....
۲۴.....	مدیریت دولتی به مثابه هنر یا علم ؟.....
۲۴.....	مدیریت دولتی به مثابه علم.....
۲۵.....	مدیریت دولتی به مثابه هنر.....
۲۶.....	سیرتاریخی مدیریت دولتی.....
۲۹.....	مدیریت دولتی و سایر علوم اجتماعی.....
۳۰.....	مدیریت دولتی و علوم سیاسی.....
۳۲.....	مدیریت دولتی و تاریخ.....
۳۶.....	مدیریت دولتی و اقتصاد.....
۳۷.....	مدیریت دولتی و جامعه شناسی.....
۳۸.....	مدیریت دولتی و روان شناسی.....

۳۹.....	مدیریت دولتی و قانون
۴۰.....	اخلاق و مدیریت دولتی
۴۱.....	مدیریت دولتی و علم و فناوری
۴۱.....	خلاصه فصل

۴۳.....	فصل دوم. رویکردهای مطالعه مدیریت دولتی
۴۵.....	مقدمه
۴۶.....	رویکرد تاریخی
۴۶.....	رویکرد قانونی
۴۷.....	رویکرد سیاسی
۴۸.....	رویکرد سنجش رفتاری
۴۹.....	رویکرد نهادی
۵۰.....	رویکرد تطبیقی
۵۲.....	رویکرد تصمیم‌گیری
۵۴.....	رویکرد علمی
۵۵.....	رویکرد رفتاری
۵۷.....	رویکرد سیستم‌ها
۶۰.....	خلاصه فصل

۶۱.....	فصل سوم. رصد سیر تحول و تطور نحله‌های مدیریت دولتی
۶۳.....	مقدمه
۶۳.....	اداره امور دولتی نوین
۶۴.....	مدیریت دولتی نوین
۶۶.....	بازآفرینی حکومت (حکومت کارآفرین)
۶۷.....	خدمات دولتی نوین
۶۹.....	حکومت الکترونیک
۷۲.....	خلاصه فصل

۷۵.....	فصل چهارم. چیستی و اهمیت پارادایم‌ها
۷۷.....	پارادایم‌ها مسائل و راه‌حل‌ها را هدایت می‌کنند
۷۸.....	ایدئولوژی، رشته، و تغییر پارادایم
۷۹.....	پارادایم‌ها یک عمل و یک رشته را منعکس می‌کنند
۸۰.....	«ساختار انقلاب‌های علمی»: خلاصه‌ای از مدل فاز کوهن
۸۱.....	موقعیت علم عادی، متعارف یا به‌هنگار
۸۲.....	نقش ناهنجاری‌ها در پویایی علم
۸۳.....	خلاصه فصل
۸۵.....	فصل پنجم. یک قرن پارادایم‌های مدیریت دولتی
۸۷.....	مقدمه
۹۰.....	«پارادایم» مفهومی چیست برای کجاست؟
۹۱.....	نقش فلسفه در تغییر پارادایم
۹۳.....	پارادایم‌ها در مدیریت دولتی
۹۴.....	معنای «مدیریت دولتی»
۹۵.....	مدیریت دولتی. بخش جدایی‌ناپذیر جامعه
۹۶.....	تفسیرها مهم‌اند
۹۷.....	مدیریت دولتی به مثابه یک رشته و ام‌گیرنده
۹۸.....	پارادایم‌ها به مثابه لنزهای مفهومی
۱۰۰.....	توسعه اخیر پارادایم‌های مدیریت دولتی
۱۰۱.....	گروه‌بندی پارادایم‌ها در مدیریت دولتی
۱۰۲.....	پارادایم‌ها و سطوح تجمع
۱۰۳.....	پروتوپارادایم
۱۰۴.....	رابطه سیاسی و اداری به مثابه یک مسئله علمی و نظری
۱۰۶.....	حوزه اثرگذاری رشته مدیریت دولتی
۱۰۷.....	خلاصه فصل

فصل ششم. مدیریت دولتی به مثابه ابزار تابع سیاست	۱۰۹
مقدمه و یلسون برای «علم بیگانه»	۱۱۱
از ساخت قانون اساسی تا رشته مدیریت دولتی	۱۱۲
نیاز به رشته مدیریت دولتی	۱۱۴
سیاست و اداره: دوگانگی؟	۱۱۶
تابعیت در سطح کلان، میانی، و خرد	۱۱۷
عموماً، سازمان «به مثابه تشریح پارادایم تابع	۱۱۸
تجربیات ماکس وبر در مورد پارادایم	۱۱۹
بروکراسی بر اساس آرنال وبر	۱۲۰
اصول طراحی مدیریت دولتی به مثابه یک ابزار تابع	۱۲۲
مدیریت بر مبنای سیاست: مسائل و راه حل ها	۱۲۳
خلاصه فصل	۱۲۵
فصل هفتم. مدیریت دولتی به «یک سیستم تولید خط مشی	۱۲۷
مقدمه	۱۲۹
سیاست و اداره از دیدگاه سیستمی	۱۲۹
مدیریت دولتی به مثابه زیرمجموعه ای از سیستم سیاست	۱۳۰
رویکرد سیستمی و ساخت پذیری جامعه (دهه ۱۹۰۰)	۱۳۱
از امیدهای بالا تا سرخوردگی	۱۳۳
خلاصه فصل	۱۳۳
فصل هشتم. پارادایم عرضه و تقاضای مدیریت دولتی	۱۳۵
مقدمه	۱۳۷
نظریه انتخاب عمومی: سناریوی خوش بینانه و بدبینانه	۱۳۸
«بازآفرینی حکومت» و سایر پیشنهادها برای عملی	۱۴۱
نقدهای برونزا و درونزای پارادایم عرضه و تقاضا	۱۴۲
خلاصه نقدهای برونزا	۱۴۳
خلاصه نقدهای درونزا	۱۴۳

۱۴۴.....	خلاصه فصل
۱۴۵.....	فصل نهم. پارادایم نوگرا
۱۴۷.....	مقدمه
۱۴۹.....	علم منطقی و سیاست غیرمنطقی
۱۴۹.....	خط مشی، علم و دموکراسی
۱۵۲.....	نظریه خط مشی به مثابه هسته علم خط مشی و تحلیل خط مشی
۱۵۲.....	مسائل و راه حل های پیشنهاد شده توسط پارادایم نوگرا
۱۵۳.....	بسیار علم خط مشی به کل چرخه خط مشی
۱۵۴.....	جستجوی پایان ای عقلانیت (علمی)
۱۵۵.....	خلاصه فصل
۱۵۷.....	فصل دهم. مدیریت دوتار دیدگی چند منطقی
۱۵۹.....	مقدمه
۱۶۱.....	مدل چهارگانه منطقی مدیریت دولت و سیاست
۱۶۲.....	عقلانیت سیاسی
۱۶۳.....	عقلانیت قانونی
۱۶۴.....	عقلانیت اقتصادی
۱۶۴.....	عقلانیت علمی یا حرفه ای
۱۶۵.....	رقابت بین چهار عقلانیت
۱۶۶.....	ویژگی های متمایز کننده پارادایم پسانوگرا
۱۶۷.....	دانش و کنترل
۱۷۰.....	راه حل آزمایشی
۱۷۱.....	خلاصه فصل
۱۷۳.....	فصل یازدهم. حکومت سیار
۱۷۵.....	مقدمه
۱۷۶.....	به سوی یک پارادایم نوین. حکومت سیار
۱۷۸.....	مزایای حکومت سیار

۱۸۰.....	چالش ها، موانع، و چشم اندازهای آینده
۱۸۰.....	قابلیت همکاری ضروری
۱۸۱.....	موانع و چالش های فنی
۱۸۳.....	موانع و چالش های سازمانی
۱۸۴.....	موانع و چالش های مؤسسه ای
۱۸۵.....	نتیجه گیری های آزمایشی و توصیه های راهبردی
۱۸۶.....	توصیه عمل
۱۸۹.....	فهرست منابع
۲۰۱.....	واژه نامه
۲۰۹.....	اعلام